

3. Аналітика (Analytics). - Режим доступу: http://economic-definition.com/Exchange_Terminology/Analitika_Analytics_eto.html

Яцюк О.С.

асистент,

кафедра теорії економіки та управління,

Івано-Франківський національний

технічний університет нафти і газу

АНАЛІТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВПРОВАДЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО БЕНЧМАРКІНГУ ЯК ОСНОВИ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ

Постановою Кабінету Міністрів України від 14 листопада 2018 р. № 959 [1] було внесено зміни до ряду нормативно-правових актів, що створило правову основу для впровадження підходів смарт-спеціалізації в процес стратегічного планування регіонального розвитку в Україні, формування Державної стратегії регіонального розвитку та регіональних стратегій розвитку на засадах інноваційної спрямованості. Згідно з ухваленими змінами, смарт-спеціалізація – підхід, що передбачає аргументоване визначення суб'єктами регіонального розвитку в рамках регіональної стратегії окремих стратегічних цілей та завдань щодо розвитку видів економічної діяльності, які мають інноваційний потенціал з урахуванням конкурентних переваг регіону та сприяють трансформації секторів економіки в більш ефективні [2].

Смарт-спеціалізація в Україні сьогодні – це частина зусиль ЄС у сприянні розвитку вітчизняних регіонів, причому перевагою такого підходу є приєднання областей до мережі регіонів ЄС, збільшення кількості спільних проектів з ЄС, підтримка регіонів у процесі економічної трансформації та узгодження професійного потенціалу до ринкових вимог [3; 4, с. 58]. З області України (Черкаська, Харківська та Закарпатська) [5] вже долучилися до розробки Стратегії розвитку на принципах смарт-спеціалізації і розпочали підготовку, по суті, найважливіших для них документів, за яким житимуть найближчі роки. Тому вивчення європейського досвіду стратегування є необхідністю поряд із важливістю пошуку власної унікальності.

Нами пропонується проаналізувати та оцінити можливості щодо застосування для вітчизняних регіонів напрацювань колективу іспанських дослідників [6], де представлено методологію для порівняльного аналізу (бенчмаркінгу) регіонів Європи відповідно до їх структурної схожості, що оцінюється на основі соціальних, економічних та географічних характеристик. В пропонованому дослідженні зібрано регіональні дані для країн-членів Європейського Союзу з

метою побудови повної матриці міжрегіональних відстаней та її використання для аналізу випадку країни Басків (Іспанія). Дослідження є веб-інтерактивним інструментом, який дозволяє регіональним політикам виконувати аналогічний аналіз, а запропонована методологія може бути ефективно використана при розробці та реалізації стратегій інтелектуальної спеціалізації. Основною мотивацією для розробки розгляданого інструменту стало зростання потреби у прийнятті рішень щодо стратегічного розвитку на регіональному рівні у сфері інноваційної та дослідницької політики, що базується на надійних аналітичних даних, систематичному порівнянні та передачі передового досвіду [6, с. 2].

З метою досягнення цілей Стратегії Європи-2020, Європейська Комісія ініціювала виділення коштів Європейських фондів регіонального розвитку в рамках тематичних цілей, безпосередньо пов'язаних з дослідженнями та інноваціями на рівні регіонів. Вони визначаються як комплексні програми місцевих економічних трансформацій, які зосереджують політичну підтримку та інвестиції на ключових викликах та потребах у розвитку, що базується на знаннях, спираючись на національні та регіональні конкурентні переваги.

Ефективна передача кращих політичних практик та рішень між регіонами, а також систематичне порівняння, спрямовані на підтримку ідентифікації нових спеціалізованих областей у майбутньому, є ключовим компонентом, на якому має будуватися старт-спеціалізація регіону. У цьому відношенні належне використання регіонального бенчмаркінгу є незамінним засобом для того, щоб розробники політики визначили, які практики можуть і повинні бути передані, і, загалом, яких прикладів слід дотримуватися.

Автори праці [6] ставили за мету надання легкодоступного інструменту для виконання регіонального бенчмаркінгу в контексті дослідницької та інноваційної політики. Як зазначено в огляді Організації економічного співробітництва та розвитку щодо регіональної та інноваційної політики [7], основна конкурентна стратегія регіону повинна створити унікальну ціннісну пропозицію, враховуючи особливі структурні характеристики регіону. За М. Портером [8], регіональні політики повинні переслідувати дві цілі: розвиток унікальних регіональних сил у деяких ключових сферах інновацій та конкурентоспроможності (у термінології М. Портера – «стратегічне позиціонування»); широке зосередження на інших факторах конкурентоспроможності та інновації, уникаючи занадто великих недоліків у порівнянні з конкуруючими регіонами.

Для формування описаної регіональної політики не обійтися без використання такого потужного інструмента, як бенчмаркінг. Дуже часто бенчмаркінг розуміється як систематичне порівняння однієї організації (сектора, території, політики тощо) з іншою, щоб повторити їх кращі практики. Однією з проблем цієї точки зору є те, що, згідно з К. Смітом [9, с. 268], «кількісні порівняння зазвичай повинні припускати, що між об'єктами, які порівнюються або підраховуються, існує якісна одноманітність: подібне має порівнюватися з подібними». Економічна теорія робить це припущення; але більшість аналітичних

досліджень спирається на ідею неоднорідності між фірмами, галузями та економічними просторами [9]. Крім того, тиражування передового досвіду буде суперечити необхідній різноманітності, необхідній системі для інновацій, а також іде врозріз з самою ідеєю стратегії [10].

Вибір регіонів для порівняння є першим кроком будь-якого регіонального бенчмаркінгу, причому регіональні порівняння мають бути зроблені з точки зору однорідних структурних умов, тобто аспектів, які не можуть бути змінені в короткостроковій перспективі і які впливають на те, як відбувається інноваційний розвиток в регіоні. Незважаючи на те, що численні аналітичні дослідження декларують дотримання цього пункту, дуже мало хто втілює його у практику послідовно. У праці [6] визначено недоліки звичайної практики вибору референтних регіонів, здійснено типологізацію регіонів, отриманих за допомогою кластерного аналізу, представлено альтернативну методологію для ідентифікації референтних регіонів і показано, як запропонований підхід може бути корисним для розробки та вдосконалення регіональних стратегій старт-спеціалізації.

З огляду на вагомі позитивні результати застосування в країні Басків та деяких інших регіонах підходу, описаного в [6], його варто рекомендувати до впровадження в Україні при умові ґрунтовного критичного аналізу.

Список використаних джерел

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 листопада 2018 р. № 959 «Про внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 р. № 931 і 932» [Електронний ресурс] / Урядовий портал. – Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-i-vid-11-listopada-2015-r-931-i-932?fbclid=IwAR2ToEPnEXFPXwNASSimm4X2iBlwwjAuL0pQO7f4jt_LcqfdqxV0NGJU6g
2. Впровадження підходу Європейського союзу до регіонального розвитку щодо смарт-спеціалізації [Електронний ресурс] / Центр управління знаннями «Ресурсний центр зі сталого місцевого розвитку». – 01.02.2019. – Режим доступу: http://rozvytok.in.ua/4247-vprovadzhenia-pidkhodu-yevropeiskoho-soiuzu-do-rehionalnoho-rozvytku-shchodo-smart-spetsializatsii-3?fbclid=IwAR33Hp1HppjebEIolP1IVtSx0dB3VMf1M8n_-ngCPgeexASV2EZuZfNXwH4
3. Для розвитку українських регіонів використовуватимуть інструменти смарт спеціалізації [Електронний ресурс] / Прес-центр ініціативи "Децентралізація". – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/9614>
4. Яцюк О.С. Смарт-спеціалізація розвитку регіону як важливий напрям підвищення його конкурентоспроможності та інноваційної активності / О. С. Яцюк // Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (серія “Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості”). Вип. 2 (18). – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ. – 2018. – С. 54-60.

5. Registered countries and regions in the S3 Platform [Электронный ресурс] / Smart specialisation platform. – 01.03.2016. – Режим доступа: <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/s3-platform-registered-regions>
6. Regional benchmarking in the smart specialisation process: Identification of reference regions based on structural similarity / [Mikel Navarro, Juan José Gibaja, Susana Franco, Asier Murciego, Carlo Gianelle, Fatime Barbara Hegyi, Alexander Kleibrink]. – Spain: European Commission, Joint Research Centre, 2014. – 40 p.
7. Regions and Innovation Policy. OECD Reviews of Regional Innovation. – Paris: OECD Publishing, 2011.
8. Porter M. E. The Economic Performance of Regions / M. E. Porter // Regional Studies, 2003. – № 37(6-7). – P. 549–578.
9. Smith K. Comparing economic performance in the presence of diversity / K. Smith // Science and Public Policy, 2001. – 28 (4). – pp. 267-276.
10. Huggins R. Regional Competitive Intelligence: Benchmarking and Policy-making / R. Huggins // Regional Studies, 2010. – 44 (5). – pp. 639-658.

Басария В.Р.
доктор экономики,
ассоциированный профессор,
Сухумский государственный университет,
г. Тбилиси, Грузия

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ АНАЛИТИКИ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

Анализ (греч. analysis – разложение, расчленение) как понятие в целом – это метод научного исследования, дающий возможность разобраться в сути явления, раскрыть причины и следствия его изменений. Под экономическом анализом (аналитикой) подразумевается как исследование мировой экономики и экономики стран и регионов, так и изучение работы и состояния дел на отдельных предприятиях и организациях. В предлагаемой теме (тезисах) предметом нашего интереса является второй аспект – вопросы изучения коммерческой деятельности хозяйственных субъектов, оценка результатов этой деятельности, выявление сильных и слабых сторон в работе и выработка возможных предложений по улучшению или стабилизации положения в перспективе. На первый взгляд, эти вопросы актуальны давно и, соответственно, ответов на организацию и ведение этой работы более чем достаточно. На самом деле, проблема по-прежнему (а, может, еще более) актуальна и причина этого прежде всего в неимоверном осложнении хозяйственной деятельности в перманентно развивающейся рыночной экономике, но проблема не только в этом.

В известном «Словаре современной экономической теории Макмиллана», а также в словарях «Бизнес. Толковый словарь, англо-русский» и «Финансы.